

Zmiany w ustawie o VAT

Analiza nowelizacji z druku sejmowego nr 2677

**29 obszarów zmian • terminy wejścia w życie • skutki praktyczne •
szczególny wpływ na biura rachunkowe**

STATUS	Ustawa uchwalona 4.09.2026 r. i podpisana przez Prezydenta 25.09.2026 r. Na dzień 26.09.2026 r. oczekuje na ogłoszenie w Dzienniku Ustaw.
PODSTAWA ANALIZY	Uzasadnienie projektu (link wskazany przez użytkownika), tekst ustawy po III czytaniu oraz końcowy tekst ustawy po rozpatrzeniu poprawek Senatu.

Najważniejszy wniosek dla biura rachunkowego

Od 1.01.2027 r. usługi rachunkowo-księgowe znajdą się w załączniku nr 16. Nabywca może odpowiadać solidarnie za VAT usługodawcy, ale tylko przy spełnieniu przesłanki wiedzy lub uzasadnionych podstaw do przypuszczenia, że VAT nie zostanie zapłacony. Dodatkowo działają progi 15 000 zł brutto na fakturę i 50 000 zł netto miesięcznie od jednego usługodawcy. Dobrowolny split payment będzie ważnym środkiem ochronnym, choć nie zadziała przy świadomym udziale w przypadkach z art. 108c ust. 3.

Opracowanie ma charakter informacyjny. Przy wdrożeniu należy posługiwać się tekstem ogłoszonym w Dzienniku Ustaw oraz aktami wykonawczymi.

1. Terminy wejścia w życie

Data	Zakres	Co trzeba wiedzieć
1.12.2026	System kaucyjny	Stawka dla niezwróconej kaucji według stawki produktu obowiązującej w ostatnim dniu roku.
1.01.2027	Większość zmian	M.in. uproszczenia raportowe, WNT pojazdów, odpowiedzialność solidarna za usługi, rejestracja VAT, skład VAT, CN w załączniku nr 15.
1.07.2027	Stare kasy	Zakaz wymiany pamięci fiskalnej w kasach z papierowym lub elektronicznym zapisem kopii.
1.01.2028	Kasy wirtualne	Nowa delegacja dotycząca zasad używania i serwisu; utrata mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych.
1.07.2028	TAX FREE	Definicja terminala i możliwość e-Odprawy na wyznaczonych przejściach granicznych.

Przepisy przejściowe

Dla limitu zwolnienia podmiotowego sprzedaż za 2026 r. liczy się według starych zasad. Przy zmianie załącznika nr 15 transakcje dokonane przed 1.01.2027 r. pozostają pod starymi regułami nawet przy późniejszej fakturze; analogicznie stary reżim stosuje się do czynności po 31.12.2026 r. udokumentowanych fakturą wcześniejszą. Nowe zasady odpowiedzialności solidarnej dotyczą usług, dla których obowiązek podatkowy powstanie od wejścia ustawy.

2. Lista zmian - analiza praktyczna

Numeracja poniżej odpowiada kolejności obszarów omówionych w uzasadnieniu. Nie jest to numeracja artykułów ustawy nowelizującej.

1

Spis z natury przy likwidacji

Podstawa: art. 14 ust. 5

Co się zmienia	Znika odrębna informacja o spisie z natury, jego wartości i VAT należnym. Kwotę VAT wykazuje się w deklaracji/JPK za właściwy okres.
Znaczenie praktyczne	Mniej osobnego raportowania, ale sam spis, wycena i rozliczenie VAT pozostają.

2

Rolnicy we wspólnym gospodarstwie

Podstawa: uchylene art. 15 ust. 4-5; art. 43 ust. 3; art. 117 ust. 2-4

Co się zmienia	Każda osoba prowadząca samodzielnie działalność rolniczą w oparciu o wspólne gospodarstwo może być odrębnym podatnikiem. Jeżeli co najmniej jedna z nich rezygnuje ze zwolnienia rolnika ryczałtowego, pozostali tracą zwolnienie z art. 117 ust. 1 pkt 2 i muszą prowadzić rozszerzoną ewidencję przez 5 lat.
Znaczenie praktyczne	Potrzebna będzie analiza faktycznej samodzielności i rozdzielenie sprzedaży, zakupów, kontrahentów oraz dokumentów poszczególnych podatników.

3

Przedłużenie funkcjonowania grupy VAT

Podstawa: art. 15a ust. 13

Co się zmienia	Naprawiono błędne odesłanie: nowa umowa przedłużająca grupę VAT ma spełniać warunki formalne z art. 15a ust. 10.
Znaczenie praktyczne	Zmiana techniczna, bez zmiany modelu grup VAT.

4

Dostawy energii także poza systemem elektroenergetycznym

Podstawa: art. 17, art. 22, art. 45, art. 145e

Co się zmienia	Szczególne reguły miejsca dostawy i odwrotnego obciążenia obejmą energię elektryczną niezależnie od tego, czy dostawa odbywa się w systemie elektroenergetycznym.
Znaczenie praktyczne	Znaczenie m.in. dla elektromobilności i nowych modeli sprzedaży energii.

5

Brak raportowania zwolnionego importu usług i dostaw rozliczanych przez nabywcę

Podstawa: art. 17 ust. 1k

Co się zmienia	Nabywca nie będzie podatnikiem z art. 17 ust. 1 pkt 4-5, jeżeli świadczenie jest zwolnione na podstawie art. 43 ust. 1, art. 113a ust. 1 albo rozporządzenia z art. 82 ust. 3.
Znaczenie praktyczne	Nie wykazuje się samej podstawy opodatkowania w JPK_VAT, VAT-8 lub VAT-9M dla takich zwolnionych nabyć.

6

Obowiązek podatkowy po zakończeniu procedury składu VAT

Podstawa: art. 19a ust. 1; art. 138x

Co się zmienia	Towary objęte procedurą składu VAT wypadają z zasad ogólnych. Obowiązek powstaje z dniem zakończenia procedury.
Znaczenie praktyczne	Reguła jest elementem nowego systemu składu VAT i dotyczy tylko podmiotów korzystających z tej procedury.

7

Usługi z nakazu władzy w zamian za odszkodowanie

Podstawa: art. 19a ust. 5 pkt 1 lit. ba

Co się zmienia	Dla usług świadczonych z nakazu organu lub z mocy prawa w zamian za odszkodowanie obowiązek podatkowy powstanie przy otrzymaniu całości lub części zapłaty.
Znaczenie praktyczne	Zrównanie z przeniesieniem własności z nakazu władzy; przykładowo może dotyczyć ustanowienia służebności przesyłu.

8

Podstawa opodatkowania przy zakończeniu składu VAT

Podstawa: art. 29a ust. 1; art. 138za

Co się zmienia	Wyłączono zasady ogólne; podstawę określają szczególne reguły uwzględniające dostawę/WNT, ostatnią dostawę w składzie i usługi wykonane na towarach.
Znaczenie praktyczne	Konieczna będzie ewidencja pozwalająca odtworzyć historię towaru i wartość usług.

9

Dokumenty i rozliczenie VAT przy imporcie

Podstawa: art. 33 i art. 33a

Co się zmienia	Ustawa uwzględnia zgłoszenia uzupełniające i rozliczenia zamknięcia w procedurach uproszczonych oraz doprecyzowuje uprawnienia przy przedstawicielstwie pośrednim.
Znaczenie praktyczne	Dostosowanie do AIS/IMPORT PLUS; mniejsze ryzyko utraty rozliczenia importowego VAT w deklaracji z powodu luki redakcyjnej.

10

Odsetki od VAT importowego

Podstawa: art. 37 ust. 1a i 1aa

Co się zmienia	Odsetki od dnia powstania obowiązku do powiadomienia będą naliczane tylko przy długu celnym z art. 79 UKC albo gdy określenie podatku następuje w wyniku kontroli.
Znaczenie praktyczne	Ograniczenie obciążeń, gdy późniejsze ustalenie należności nie wynika z uchybienia podatnika.

11

Stawka VAT dla niezwróconych kaucji

Podstawa: art. 41 ust. 14i

Co się zmienia	Do rocznej różnicy kaucji stosuje się stawkę właściwą dla produktu w opakowaniu, obowiązującą na ostatni dzień roku rozliczenia.
Znaczenie praktyczne	Jasna reguła w razie zmiany stawki w trakcie roku. Ta zmiana wchodzi wcześniej - 1.12.2026 r.

12

0% dla usług związanych z importem

Podstawa: art. 83 ust. 1 pkt 20

Co się zmienia	Stawka 0% obejmie usługi bezpośrednio związane z importem, jeżeli ich wartość włączono do podstawy importu - także ubezpieczenie i usługi dotyczące towarów importowanych ze zwolnieniem.
Znaczenie praktyczne	Dostosowanie do wyroku TSUE C-273/16; ważne jest udokumentowanie włączenia wartości usługi do podstawy importu.

13

Odmowa odliczenia: nadużycie prawa zamiast nieważności cywilnej

Podstawa: art. 88 ust. 3a pkt 4 lit. c; art. 108c ust. 3 pkt 4; art. 112c ust. 1 pkt 4

Co się zmienia	Sama pozorność lub nieważność według Kodeksu cywilnego nie ma automatycznie odbierać odliczenia. Przesłanką stają się czynności dokonane w warunkach nadużycia prawa z art. 5 ust. 5 ustawy o VAT.
Znaczenie praktyczne	Dostosowanie do wyroku TSUE C-114/22. Organ powinien wykazać przesłanki VAT-owskiego nadużycia, a nie poprzestać na kwalifikacji cywilnoprawnej.

14

Ulga na złe długi u małego podatnika kasowego

Podstawa: art. 89a ust. 3a

Co się zmienia	Gdy 90 dni upływa przed powstaniem obowiązku podatkowego, korekta może nastąpić najwcześniej w okresie, w którym obowiązek podatkowy faktycznie powstał.
Znaczenie praktyczne	Nie można korygować podatku należnego, który jeszcze nie powstał.

15

Rejestracja i wykreślenie z VAT

Podstawa: art. 96

Co się zmienia	Nowe przesłanki odmowy/rejestracji i wykreślenia dotyczą przedstawiciela podatkowego oraz zaległych deklaracji. Wykreślony z powodu braku przedstawiciela może wnioskować o przywrócenie w ciągu 2 miesięcy. Przy zawieszeniu trzeba podawać daty od-do. Odpada VAT-R przy samej zmianie właściwości urzędu wskutek zmiany adresu.
Znaczenie praktyczne	VAT-Z nie będzie potrzebny po wykreśleniu JDG z CEIDG lub podmiotu z KRS, o ile podatnik nie prowadzi innej działalności opodatkowanej (np. najmu prywatnego).

16

Historyczny status na białej liście

Podstawa: art. 96b ust. 2

Co się zmienia	Status VAT będzie można sprawdzić na wybrany dzień przypadający w okresie 5 lat poprzedzających rok sprawdzenia.
Znaczenie praktyczne	Ułatwia dowodzenie należytej staranności i weryfikację starych transakcji.

17

Termin podatku za pierwszy miesiąc kwartału po imporcie

Podstawa: art. 103 ust. 1a

Co się zmienia	Jeśli podatnik kwartalny rozliczy import z art. 33a w drugim miesiącu kwartału i przechodzi na deklaracje miesięczne, podatek za pierwszy miesiąc płaci do 25. dnia po drugim miesiącu kwartału.
Znaczenie praktyczne	Usunięcie wątpliwości terminowej.

18

WNT środków transportu - bez 14-dniowej zapłaty dla podatników okresowych

Podstawa: art. 99 ust. 10a-10c i 13aa; art. 103

Co się zmienia	Podatnicy rozliczający VAT okresowo nie będą płacić VAT od WNT środka transportu w ciągu 14 dni. Nadal składają elektroniczną informację z kopią faktury - do terminu deklaracji. Obowiązek 14-dniowy pozostaje dla nabywców nowych środków transportu, którzy nie składają deklaracji okresowych.
Znaczenie praktyczne	Potrzebna aktualizacja procedury VAT-23 i rejestracji pojazdów; rozliczenie przenosi się do zwykłego cyklu deklaracyjnego.

19

Odpowiedzialność solidarna nabywcy - także usługi niematerialne

Podstawa: art. 105a; nowy załącznik nr 16

Co się zmienia	Odpowiedzialność obejmuje wskazane usługi, jeżeli nabywca wiedział lub miał uzasadnione podstawy przypuszczać, że VAT nie zostanie zapłacony. Dla usług wyłączenie działa przy fakturze do 15 000 zł brutto, chyba że miesięczna wartość netto usług z załącznika nr 16 od jednego dostawcy przekracza 50 000 zł. Split payment co do zasady chroni, lecz nie w przypadkach świadomego udziału opisanych w art. 108c ust. 3.
Znaczenie praktyczne	Zmiana wysokiego ryzyka. Katalog obejmuje m.in. usługi rachunkowo-księgowe, oprogramowanie i doradztwo IT, hosting, doradztwo biznesowe i zarządzanie, reklamę, badania rynku, R&D; usługi zatrudnienia oraz obsługę biura.

20

Ewidencja kaucji - okres przechowywania

Podstawa: art. 109 ust. 11c; przepis przejściowy art. 4

Co się zmienia	Ewidencję przechowuje się 5 lat od końca roku, za który wykazano podstawę opodatkowania z różnicy kaucji. Reguła obejmuje już ewidencję za 2025 r.
Znaczenie praktyczne	Termin jest powiązany z okresem przedawnienia; nie należy liczyć go od roku fizycznego pobrania każdej kaucji.

21

Kasy rejestrujące - wyrejestrowanie, kara i serwis kas wirtualnych

Podstawa: art. 111 i art. 111b

Co się zmienia	Ustawa wzmacnia obowiązek terminowego wyrejestrowania kasy; brak wniosku oznacza karę 300 zł. Delegacja umożliwi określenie zasad organizacji serwisu kas mających postać oprogramowania.
Znaczenie praktyczne	Do procedury likwidacji kasy warto dodać kontrolę terminu i dowodu złożenia wniosku. Część dotycząca art. 111b wchodzi 1.01.2028 r.

22

Limit zwolnienia podmiotowego a przemieszczenie własnych towarów

Podstawa: art. 113 ust. 1a i art. 113a ust. 1 pkt 2

Co się zmienia	Do wartości sprzedaży wlicza się przemieszczenie własnych towarów z Polski do innego państwa UE uznawane za WDT na podstawie art. 13 ust. 3.
Znaczenie praktyczne	Może przyspieszyć utratę zwolnienia. Dla oceny sprzedaży za 2026 r. stosuje się stare zasady - nowe liczenie działa od 2027 r.

23

Procedura marży - dzieła sztuki i antyki

Podstawa: art. 120 ust. 12 i 17

Co się zmienia	Usunięto przepisy odnoszące się do rozwiązań obowiązujących przed 1.01.2025 r. dla importu i nabyć od twórców lub spadkobierców.
Znaczenie praktyczne	Zmiana porządkująca, bez przywracania prawa do marży w tych przypadkach.

24

e-Odprowa TAX FREE

Podstawa: art. 2 pkt 46a; art. 128; art. 130

Co się zmienia	Podróżny będzie mógł uzyskać elektroniczne potwierdzenie wywozu samodzielnie w terminalu TAX FREE na wyznaczonym przejściu. Znika potwierdzanie pieczęcią na wydruku dokumentu elektronicznego.
Znaczenie praktyczne	Rozwiązanie fakultatywne i wdrażane etapami; wejście w życie 1.07.2028 r.

25

Nowy skład VAT

Podstawa: art. 138k-138za; załącznik nr 17

Co się zmienia	Powstaje krajowa procedura magazynowa: 0% dla kwalifikowanych dostaw/WNT do składu, obrotu towarami w składzie i usług bezpośrednio związanych z towarami. Wymagane są zezwolenia na prowadzenie składu i stosowanie procedury; towary mogą pozostawać w niej maksymalnie 24 miesiące.
Znaczenie praktyczne	Rozwiązanie dla wiarygodnych, głównie większych podmiotów. Zezwolenie użytkownika trwa 36 miesięcy. Prowadzący prowadzi ewidencję na bieżąco; użytkownik składa tygodniowe zgłoszenia do 3. dnia następnego tygodnia. Po zakończeniu procedury deklaracja jest do 5. dnia następnego miesiąca, a VAT co do zasady do 5 dni.

26

Stare kasy - zakaz wymiany pamięci fiskalnej

Podstawa: art. 145a ust. 5

Co się zmienia	W kasach z papierowym lub elektronicznym zapisem kopii pamięć fiskalna nie będzie podlegać wymianie.
Znaczenie praktyczne	Po wypełnieniu lub awarii pamięci kasa nie będzie mogła być dalej używana; praktycznie wymusi przejście na kasę online. Wejście w życie 1.07.2027 r.

27

8% VAT na środki dezynfekujące

Podstawa: poz. 15 załącznika nr 3

Co się zmienia	Zaktualizowano terminologię i podstawy prawne dla środków bakteriobójczych, grzybobójczych i wirusobójczych stosowanych wyłącznie w ochronie zdrowia.
Znaczenie praktyczne	Według uzasadnienia to korekta dostosowująca, a nie zamierzona zmiana zakresu stawki 8%.

28

Załącznik nr 15: CN zamiast PKWiU dla towarów

Podstawa: nowe brzmienie załącznika nr 15

Co się zmienia	Towary objęte obowiązkowym MPP będą identyfikowane zasadniczo według CN; usługi nadal według PKWiU. Ustawa agreguje część pozycji i usuwa osobne pozycje hurt/detal.
Znaczenie praktyczne	Trzeba zaktualizować mapowania w systemach i kartotekach. Zakres miał pozostać zasadniczo ten sam, ale uzasadnienie dopuszcza drobne rozszerzenia. Dla transakcji na przełomie 2026/2027 działa przepis przejściowy oparty na dacie czynności, nie tylko faktury.

29

Zmiany porządkowe w ustawie o NIP

Podstawa: art. 9 ust. 1d, art. 14 ust. 4 i art. 22 ustawy o NIP

Co się zmienia	Adresu zamieszkania nie aktualizuje się już na nieokreślonym 'innym dokumencie związanym z obowiązkiem podatkowym'. Do CRP KEP mają trafiać dane dokumentu tożsamości przy rejestracji w PESEL; aktualizuje się też nazwę ministra.
Znaczenie praktyczne	Zmiany głównie techniczne; istotne dla identyfikacji nierezydentów i ograniczenia duplikatów w CRP KEP.

3. Odpowiedzialność solidarna - instrukcja dla biura

Dlaczego ta zmiana jest szczególna

Po raz pierwszy katalog szczególnego ryzyka obejmuje szeroki zestaw usług niematerialnych, w tym usługi rachunkowo-księgowe. Odpowiedzialność nie jest automatyczna: musi istnieć wiedza albo uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że dostawca nie wpłaci VAT. Jednak przepis zwiększa znaczenie udokumentowanej weryfikacji dostawcy i warunków transakcji.

Krok	Kontrola	Rekomendacja
1	Czy usługa mieści się w załączniku nr 16?	Ustal właściwe PKWiU; sama nazwa handlowa usługi nie wystarczy.
2	Czy faktura przekracza 15 000 zł brutto?	Jeżeli tak, wyłączenie kwotowe nie działa. Jeżeli nie - sprawdź próg miesięczny.
3	Czy miesięczna wartość netto usług z załącznika nr 16 od jednego dostawcy przekracza 50 000 zł?	Po przekroczeniu odpowiedzialność może dotyczyć wszystkich takich usług w miesiącu, także faktur do 15 000 zł.
4	Czy warunki odbiegają od rynkowych?	Udokumentuj cenę, zakres, wykonanie usługi, kompetencje dostawcy i gospodarcze uzasadnienie wyboru.
5	Forma płatności	Rozważ dobrowolny MPP. Nie chroni on, jeżeli nabywca wie o fikcyjności, nierzetelności lub nadużyciu wskazanym w art. 108c ust. 3.

Katalog usług z załącznika nr 16

PKWiU	Usługa	PKWiU	Usługa
62.01	oprogramowanie	62.02.2	doradztwo w zakresie oprogramowania
63.11.12	hosting / zarządzanie stronami internetowymi	69.20.2	rachunkowość i księgowość
70.22	pozostałe doradztwo biznesowe i zarządzanie	71.11.24	doradztwo w projektach architektoniczno-budowlanych
72	badania naukowe i prace rozwojowe	73.1	reklama
73.2	badanie rynku i opinii publicznej	74.90	pozostałe usługi profesjonalne, naukowe i techniczne
78	usługi związane z zatrudnieniem	82	administracyjna obsługa biura i usługi wspomagające

4. Checklista wdrożeniowa

Termin	Działanie
Do 30.11.2026	Zweryfikować ustawienia rozliczania VAT od niezwróconych kaucji.
Do 31.12.2026	Zaktualizować instrukcje VAT-Z, historycznej weryfikacji białej listy, ulgi na złe długi oraz WNT środków transportu.
Do 31.12.2026	Dodać do procedury zakupowej kontrolę załącznika nr 16, progów 15 000/50 000 zł i dobrowolnego MPP.
Do 31.12.2026	Zaktualizować mapowanie załącznika nr 15: CN dla towarów, PKWiU dla usług; sprawdzić kartoteki części samochodowych, odpadów i elektroniki.
Do 31.12.2026	Zmienić procedurę zamknięcia działalności: brak VAT-Z tylko przy wykreśleniu z CEIDG/KRS i braku innej działalności VAT.
Do 31.12.2026	Zidentyfikować klientów będących rolnikami we wspólnych gospodarstwach i ustalić status każdego podatnika.
Do 30.06.2027	Zrobić inwentaryzację kas z elektronicznym lub papierowym zapisem kopii i zaplanować przejście na online.
Gdy dotyczy	Dla importerów przejrzeć procedury art. 33/33a i zasady naliczania odsetek; dla handlu międzynarodowego ocenić użyteczność składu VAT.

5. Źródła i uwagi metodologiczne

- Uzasadnienie rządowego projektu - druk sejmowy nr 2677: [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/2677_u/\\$file/2677_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/2677_u/$file/2677_u.pdf)
- Druk nr 2677 (projekt, uzasadnienie, OSR i materiały): <https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatposiedzeniatematy/6389/drukisejmowe/2677.pdf>
- Tekst ustawy przekazany do Senatu po III czytaniu: https://api.sejm.gov.pl/sejm/term10/processes/2677/attachment/2677_u3.pdf
- Przebieg procesu legislacyjnego: <https://api.sejm.gov.pl/sejm/term10/processes/2677>
- Uchwała Senatu - druk 2990 i sprawozdanie komisji - druk 3045; Sejm 4.09.2026 r. odrzucił wszystkie poprawki Senatu, więc końcowe rozwiązania merytoryczne odpowiadają tekstowi po III czytaniu.
- Informacja Prezydenta RP: ustawa z 4.09.2026 r. podpisana 25.09.2026 r.: <https://www.prezydent.pl/prawo/ustawy-podpisane/ustawy-podpisane-we-wrzesniu-2026-r-,127297>

Stan prawny: analiza została zamknięta 26.09.2026 r. Ustawa była podpisana dzień wcześniej i nie miała jeszcze pozycji w Dzienniku Ustaw. Po publikacji należy sprawdzić numer pozycji i ewentualne korekty ogłoszeniowe. Terminy podane w raporcie wynikają z finalnego art. 9 ustawy.